

FÖRÄLDRAFOLDER
BSS DAGHEMMET
SPRÅKSTRATEGI 2020 – 2022

Uppdaterad 04/2021

VÄLKOMMEN TILL BSS DAGHEMMET

Inledning

Vi gratulerar dig till att du har valt ett svenskspråkigt daghem som sikt ger ditt barn den stora fördelen att ingå i en skandinavisk språkgemenskap som omfattar 20 miljoner människor.

Hos oss får ditt barn att tala svenska från 1-års ålder till eleven fyllt 19 år.

Det unika med vår miljö är bland annat att alla blir bekanta med alla, skolpersonal och elever känner dem på daghemmet och tvärtom, vilket ger värdefulla kontakter för livet.

Vi på daghemmet känner alla varandra mycket väl, både vuxna och barn.

Barngrupperna är indelade i 1-2 åringar, 3-åringar, 4-5 åringar samt förskolebarnens eftermiddags vård för 6-åringar.

Vi anser att miljöombyte vad som gäller personal, kamrater och fysisk miljö är viktigt för lärandet och utvecklingen, därför byter barnen avdelning både från småbarnsavdelningar till en skild avdelning för 3-åriga barn. 3-åringarna förbereder sig tillsammans till nästa års byte för 4-5 åringarnas avdelningar. Men i självfallet kan barnen besöka sin tidigare avdelning om de vill. Barnens välmående, trivsel och trygghet står i fokus.

Vi har i BSS byggt upp en språkstig från daghemmet till och med gymnasiet för att ditt barn ska lära sig god svenska.

Men om svenskan bara används på daghemmet och i skolan behöver vi din hjälp för att utveckla språket.

Din inställning som förälder till svenskaspråket är viktigt för barnets intresse för att lära sig språket.

Det räcker långt om du visar din positiva attityd till svenskaspråket, t ex genom att berömma barnets svenska.

För att underlätta barnet att förstå de man läser på daghemmet kan du läsa samma bok på finska. Annat som du kan göra för att stödja barnets svenska är att uppmuntra barnet att sjunga svenska sånger, se på svenska barnprogram och filmer och – om möjligt-leka med svensktalande barn.

Till 1-åringens föräldrar

Snart säger ditt barn sina första ord, eller kanske har de första orden redan kommit.

De första orden är ofta inte några riktiga ord, förutom mamma och pappa.

De övriga orden är ofta ”ord” som barnet använder som ord t ex baba, kiki, hum, vad det ”ordet” betyder avgör barnet.

Det är en rolig tid att få vara med och upptäcka vilka ord som blir barnets allra första och att få vara med och stödja barnet i dess ordsamlande.

Orden kommer inte automatiskt.

Barnet måste få samspela med vuxna som anpassar till tal till barnet och som lyssnar på barnet.

- Vuxna som ser vad barnet tittar på och som pratar om just det.
- Vuxna som ser vad barnet pekar på och pratar om just det.
- Vuxna som möter barns språkliga försök och visar sin förståelse för dem.
- Vuxna som underlättar för barnet att samla ord genom att anpassa sitt språk och använda ord med enklare språkljud t ex pippi, kokko, tutte, dvs. småbarnsord.
- Vuxna som genom att upprepa enkla ord många gånger medvetande gör barnet om att just det föremålet eller företeelsen benämns.

T ex om barnet pekar på en bil talar den vuxne om bilen och säger ordet bil helt naturligt många gånger.

Så här arbetar vi kring språkutvecklingen på småbarnsavdelningen:

Vi på småbarnsavdelningen lägger stor vikt vid trygghetskänslan. För att barnet ska vara mottagligt för ett nytt språk måste det känna sig tryggt. Därför arbetar vi för att barnens delaktighet och inflytande ska stå i centrum.

För att öka tryggheten och barnens delaktighet arbetar vi mycket i smågruppsverksamhet då vi också under lugna former kan föra längre samtal med barnen. Under leken är en vuxen närvarande och hjälper till vid missförstånd, för att utveckla leken mm.

Vi har en positiv inställning till barnens alla språk och stödjer dem att hitta ord och formuleringar. Vi dokumenterar barnens språkutveckling för att kunna se deras framsteg och för att kunna stödja vid behov. Vi är angelägna om att samarbeta med föräldrarna kring barnens språkutveckling för att på bästa sätt stödja barnet.

I det dagliga arbetet använder vi oss av kroppsspråk och bildkort på många olika sätt.

Det kan vara som stöd för att barnen ska förstå vad som ska hända och vad som ska göras i vardagliga situationer, för att förklara ord och begrepp men det kan också vara i samband med sånger, ramsor och lekar.

Vårt språkstimulerande arbetssätt består bland annat av:

- pratstunder/samtal med barnen (enskilda barn och i smågrupper enligt barnens ålder och språkliga nivå) i vardagliga situationer t.ex. på- och avklädning, matsituationer, toaletten
- högläsning, bearbeta litteraturen (prata om och diskutera bilder, benämna det vi ser och upprepa ord)
- sånger, ramsor, lyssna på musik (ofta enligt barnens önskemål)
- pyssel och pussel (diskuterar om det vi gör för stunden)
- bordsteater
- sagotering
- användning av bildkort

Tack för att du har valt BSS Daghemmet, vi arbetar tillsammans för att stödja barnens språk.

Här är några tips till hemmet:

BÖCKER:

Astley Baker: Greta Gris

Bjärbo & Göthner: Ivar träffar en stegosaurus

Bjärbo & Göthner: Ivar träffar en triceratops

Forslind: Babis kan

Kruusval: Bockarna Bruse

Mendel-Hartvig & Hurme: Titta skogen

Nilsson Thore: Alla tre slutar med napp

Rey: Nicke Nyfiken och brandkåren

Sheppard: Djuren i skogen

Jag hör...små vänner i naturen (bok med riktiga ljud från naturen)

Förslag på sångböcker:

Ellen och Olle sjunger: Bä, bä vita lamm

Ellen och Olle sjunger: I ett hus

SÅNGER:

Blinka lilla stjärna

Blinka lilla stjärna där,
Hur jag undrar var du är.
Fjärran lockar du min syn,
lik en diamant i skyn
Blinka lilla stjärna där,
hur jag undrar var du är.

Hoppe hoppe hare

Hoppe, hoppe hare
satt och mumsa bär.
Klappa sig på magen
det var gott det här.
Fram smyger räven,
ville Hoppe ta.
Men Hoppe hoppe hare
han skuttade så bra.
Hoppa in i skogen
bakom mossig sten.
Satte sig att vila
sina trötta ben.
Fram flyger ugglan
tyst ifrån sitt bo.
Stackars Hoppe hare
aldrig får han ro.

Nyss så träffa jag en krokodil

Nyss så träffa jag en krokodil
som körde runt i en bil,
han var rätt tjock och fet
och blåste i trumpet,
men bilen var för trång
och svansen var för lång,
så den fick ligga på ett litet flak
därbak!

Jag hamrar och spikar

Jag hamrar och spikar,
jag bygger en bil.
Jag sågar och gnider
och drar med min fil.

Jag målar och målar
med tjockt och med tunt
Jag startar min motor
och bilen kör runt.

Prästens lilla kråka

Prästens lilla kråka
skulle ut och åka,
ingen hade hon som
körde.

Prästens lilla kråka
skulle ut och åka,
ingen hade hon som
körde.

Än slank hon hit och
än slank hon dit,
och än slank hon ner
i diket.

Än slank hon hit och
än slank hon dit,
och än slank hon ner
i diket.

Vädersången

Jag öppnar fönstret och tittar ut,
Hej, vädret, här är jag.
x2
Hej, vädret, här är jag.
Det är mulet (dagens väder) idag.
Hej, vädret här är jag.
Det är mulet idag.

Ekorn satt i granen

Ekorn satt i granen
skulle skala kottar
Fick han syn på barnen
då fick han så bråttom.
Hoppa ner från tallegren
stötte han sitt lilla ben
och den långa ludna svansen.
Sprang han hem till mamma
på den gröna änge
föck han med detsamma
krypa ner i sängen.
Beska piller fick han då
plåster på sin lilla tå
och ett stort bandage på svansen.

Hjulen på bussen

Hjulen på bussen snurrar runt,
runt, runt, runt, runt,
runt, runt, runt.
Hjulen på bussen snurrar runt,
runt, runt genom hela staden.

Dörrarna på bussen de öppnas
och stängs, öppnas och stängs,
öppnas och stängs
Dörrarna på bussen de öppnas och stängs
genom hela dagen.

Barnen i bussen säger blå, blå, blå
blå, blå, blå, blå, blå

God morgon

God morgon säger alla
god morgon säger jag.
En ny dag har börjat
och vi ska ha det bra.

En kulen natt

En kulen natt, natt, natt
Min båt jag styrde.
På havets vågade, vågade våg
så skummet yrde,
och vart jag sågade, sågade såg
på havets vågade, vågade våg,
där nere i djupet-e-pet-e-pet-
e-pet, en fisk jag såg,
och det var DU!

barnen i bussen säger blå
blå, blå, blå
genom hela staden

Tanterna i bussen säger sch,
sch, sch, sch, sch, sch
Tanterna i bussen säger sch,
sch, sch, sch,
genom hela staden.

RIM OCH RAMSOR:

Det kom en liten mus

Det kom en liten mus, Vandra med fingrarna på barnet.
som ville långa hus
Och när han inte fick nå't hus
Sa han PIIP1 Killa lite någonstans på barnets kropp

Det kom en liten myra
Det kom en liten myra som skulle ut och hyra gå med fingrarna på barnets
kropp
men alla hus var så dyra.
Och där kröp han in kittlas...

Rida på en häst

Att rida på en häst
tycker jag är bäst.
Att rida i galopp
och sedan ropa stop!

Handens fem fingrar

Tummetott, slickepott,
långeman, gullebrand och
lilla vickevire.

Masken

Det kommer en mask,
vet inte vad den skall göra.
Den tar tag i "Pelles"öra.

Matramsas

Klockan ringer vi får mat,
Ding dong ding dong
Kom till bordet nu kamrat,
Ding ding dong
Vi har "maten" på våra fat
Ding dong ding dong
Hinner knappast med nått prat
Ding ding dong

Äppel peppel

Äppel peppel
Pirum parum
Puff

Baka kaka

Baka baka kaka,
vem ska kakan smaka?
Jo, det ska du och det ska jag
och det blir ju jätte bra 😊

Till 2-åringens föräldrar

Alla barn i 2-årsåldern pratar inte, andra pratar redan i långa satser.

Oavsett var ditt barn befinner sig i språkutvecklingen så är din roll mycket viktig. Genom att vara lyhörd för barnets intresse och genom lyssna på vad det försöker säga eller säger så hjälper du ditt barn att utveckla språket och barnet lär sig hur orden används.

De får uppleva att orden kan förmedla upplevelser av olika slag såsom glädje, sorg, rädsla, lycka, oro, intresse, ovilja mm.

Barnet måste erövra varje ord och begrepp och gör det till sitt eget och därför måste barnet få använda ord så mycket som möjligt.

På så vis blir barnets språk så småningom dess eget. Genom att vara lyhörd för ditt barn och anpassa ditt språk efter barnets förmåga hjälper du ditt barn att samla ord och att sätta ihop dem till meningar.

Låt barnet pröva sig fram och rätta inte språkliga fel, det mest ordnar sig med tiden. Huvudsaken är att barnet vill prata och försöker uttrycka sig.

För att lära sig tala måste man få mycket tid att öva sig.

Och då behöver man någon som vill lyssna, förstå och föra samtalet vidare.

Försök därför så mycket som möjligt ställa följdfrågor till det barnet säger eller på andra sätt för samtalet vidare så att barnet får uttrycka sig.

Vid 2 ½ års ålder tycker roas många barn av att höra rimsagor och en del barn kan rimma lite själva.

Ska ditt barn bli två- eller flerspråkigt precis som majoriteten av jordens befolkning?

Tala det språk du är mest bekväm med hemma. Barnet tar till sig ord och satser som det hör utan att veta om det är finska eller svenska.

Därför är det naturligt att ditt barn ibland säger ett ord på finska och ibland på svenska. Barnet skiljer förmodligen ännu inte på olika språk utan använder de ord och uttryck som det kan, oavsett språk.

Barnet utnyttjar alltså hela sin språkliga kapacitet, vilket är mycket positivt. Om du är finskspråkig så titta gärna på BUU-klubben på Yle 5 vardagar 18.00–18.30 och behöver en barnvakt försök hitta en svenskspråkig.

Så här arbetar vi kring språkutvecklingen på småbarnsavdelningen:

Vi på småbarnsavdelningen lägger stor vikt vid trygghetskänslan. För att barnet ska vara mottagligt för ett nytt språk måste det känna sig tryggt.

Därför arbetar vi för att barnens delaktighet och inflytande ska stå i centrum. För att öka tryggheten och barnens delaktighet arbetar vi mycket i smågruppsverksamhet då vi också under lugna former kan föra längre samtal med

barnen. Under leken är en vuxen närvarande och hjälper till vid missförstånd, för att utveckla leken mm.

Vi har en positiv inställning till barnens alla språk och stödjer dem att hitta ord och formuleringar. Vi dokumenterar barnens språkutveckling för att kunna se deras framsteg och för att kunna stödja vid behov. Vi är angelägna om att samarbeta med föräldrarna kring barnens språkutveckling för att på bästa sätt stödja barnet.

I det dagliga arbetet använder vi oss av kroppsspråk och bildkort på många olika sätt. Det kan vara som stöd för att barnen ska förstå vad som ska hända och vad som ska göras i vardagliga situationer, för att förklara ord och begrepp men det kan också vara i samband med sånger, ramsor och lekar.

Vårt språkstimulerande arbetssätt består bland annat av:

- pratstunder/samtal med barnen (enskilda barn och i smågrupper enligt barnens ålder och språkliga nivå) i vardagliga situationer t.ex. på- och avklädning, matsituationer, toaletten
- högläsning, bearbeta litteraturen (prata om och diskutera bilder, benämna det vi ser och upprepa ord)
- sånger, ramsor, lyssna på musik (ofta enligt barnens önskemål)
- pyssel och pussel (diskuterar om det vi gör för stunden)
- bordsteater
- sagotering
- användning av bildkort

Föräldrarollen

Lyssna på ditt barn och prata med det på det språk som du är mest bekväm med. Kontakten mellan barn och föräldrar är viktigare än språket.

Barnet ska inte känna någon språklig press, det ska vara kul att prata, man får prata konstigt och fel – huvudsaken är att någon lyssnar och bryr sig om vad man säger och det blir ett gemensamt språkligt utbyte.

Ta chansen att prata om under måltiderna, småsaker i bilen, vid läggdags, under promenaden. Berätta och beskriv vad ni gör, vad ni ser, vad ni nyss sett och vad

ni ska göra. Ställ frågor till barnet så det får prata eller peka. Vänta in barnet och ge det tid att svara.

Läs böcker som har enkla och tydliga bilder och lite text. Läs sakta och lägg lite energi på tonfall och ansiktsuttryck så att ditt barn lyssnar andlöst på den korta berättelsen. Fanns det ord i texten som var nytt för ditt barn? Förklara i så fall.

Vill du eller barnet inte läsa – tala om bilderna, berätta istället för att läsa.

Sjung för ditt barn. Det spelar inte så stor roll vad du sjunger men det är ju en fördel om barnet får med sig en kulturskatt av de vanliga barnvisorna, t ex Blinka lilla stjärna, Bä, bä vita lamm, Ekorr'n satt i granen.

Gör språklekar och ritsagor med ditt barn, t e x ”xxxx xxxxxx” se förslag nedan.

MEN JAG HINNER INTE! Som förälder kan man känna krav från många håll. Man har inte tid eller ork att uppfylla alla krav. Men prata, berätta och lyssna kan man göra i bilen, medan man skala potatis, går till affären eller sitter i knäet med den nybadade.

Några tips

BÖCKER:

Astley Baker: Greta Gris

Bjärbo & Göthner: Ivar träffar en stegosaurus

Bjärbo & Göthner: Ivar träffar en triceratops

Forslind: Böckerna om Babis

Kruusval: Bockarna Bruse

Lindgren & Eriksson: Böckerna om Max

Mendel-Hartvig & Hurme: Titta skogen

Mühle: Böckerna om Lilla kanin

Nilsson Thore: Alla tre slutar med napp

Rey: Nicke Nyfiken och brandkåren

SÅNGER:

Ekorn satt granen

Ekorr'n satt i granen

skulle skala kottar

Fick han böra barnen

då fick han så bråttom,

Hoppa han på tallegren

Stötte han sitt lilla ben

Och den långa ludna svansen.

Sprang han hem till mamma

på den gröna ängen

fick han med detsamma

krypa ner i sängen

Beska piller fick han då

plåster på sin lilla tå

och ett stort bandage om svansen.

Imse, vimse spindeln

Imse, vimse spindeln
Klättra upp för trå'n
Ner faller regnet spolar spindeln bort.
Upp steg solen torka bort allt regn.
Imse vimse spindeln klättra upp igen!

I ett hus vid skogens slut

I ett hus vid skogens slut
Liten tomte tittar ut.
Haren skuttar fram så fort,
Klappar på dess port.
Hjälp, ack, hjälp, ack hjälp du mig,
Annars skjuter jägarn mig!
”Kom jag kom i stugan in,
räck mig handen din.”

Björnen sover

Björnen sover, björnen sover
i sitt lugna b.
Han är inte farlig,
bara man är varlig.
Men man kan dock
men man kan dock
Aldrig honom tro.

Lille katt

Lille katt, lille katt lille söte katta
Vet du att, vet du att
Det är mörkt om natta?

Små grodorna

Små grodorna,
små grodorna
är lustiga att se.
Små grodorna,
små grodorna
är lustiga att se.

Ej öron, ej öron
ej svansar hava de.
Ej öron, ej öron
ej svansar hava de.

Koack, ack, ack
Koack, ack, ack
Koack, ack, ack, ack, aa
Koack, ack, ack
Koack, ack, ack
Koack, ack, ack ack, aa

Fruktramsa

Äpplen, päron bananer
Äpplen päron bananer
Apelsin, klementin
Apelsin, klementin
Kiwi-åh, åh, åh
Kiwi-åh, åh, åh

och citroner, och meloner
och citroner och meloner
Ananas, ananas
och på fredag blir det glass!

RIM OCH RAMSOR:

Färgramsa

Rött är sött
Gult är fult.
Blått är flott
Grönt är skönt.

Handens fem fingrar

Tummetott, slickepott,
långeman, gullebrand och
lilla vickevire

Min näsa kan..

Min näsa den kan fräsa, (fräs)
mitt öra den kan höra. (lyssna)
Mina ögon dom kan se (lek tittut)
och min mun kan le (le) 😊

Blåsten

Jag är blåsten.
Jag gör som jag vill.
Blåser hit eller dit,
jag är aldrig still.
Det är jag som susar i säden.
När jag kommer farande
böjer sig träden.

Katten..

Det kommer en katt, (Vandra med fingrarna på barnet.)
Han kryper och går,
Har tar vad han får,
Han tar lilla NN med. Killa lite i maggropen

Baka kaka

Baka baka kaka
vem ska kakan smaka?
jo, det ska du och det ska jag
och den blev ju faktiskt
jättebra!

Det var en gång..

Det var en gång en ko och
en kalv.
Nu är sagan halv.
Så gick kon och kalven ut.
Nu är sagan slut.

Rida på en häst

Att rida på en häst
tycker jag är bäst.
Att rida i galopp
och sedan ropa
stop!

Äppel peppel

Äppel peppel
Pirum parum
Puff.

Till 3-åringens föräldrar

I 3-årsåldern pratar barnet i längre och mer sammansatta meningar och är det vanlig att barn pratar mycket. De använder nu ord som du och jag, och böjer ord i pluralis (en sten, flera stenar).

Många har just upptäckt hur härligt det är att kunna uttrycka sig så de njuter av att prata om allt möjligt och tränar samtidigt upp sin uttrycksförmåga.

För barnet är språkinläringen en rolig lek!

Många barn kan rimma (råtta – potta). Det finns inget bättre lekmaterial i världen än ord!

Orden har vi alltid med oss, de kostar ingenting och glädjen att leka med dem är stor, hos både barn och vuxna, men speciellt bland barn som håller på att lära sig ett eller flera språk.

Det är därför många 3-åringar talar mycket, de har just upptäckt att de kan säga mycket, orden finns där och de vet hur man sätter ihop dem till satser.

Ska ditt barn bli två- eller flerspråkigt precis som majoriteten av jordens befolkning?

Det tar tid att lära sig språk. Ditt barns svenska är beroende av hur länge som det har fått möjlighet att lära sig svenska.

Om det nyligen har börjat i en svenskspråkig miljö så kommer det förmodligen att ta tid, ett år eller mer, innan barnet uttrycker sig på svenska.

Men under denna tid samlar och uttryck och du kan stötta barnet på sig svenska ord många tillfällen då barnet behöver tala svenska.

Kanske vet ditt barn nu att det finns olika språk och att det själv kan prata både finska och svenska.

Kanske ditt barn är medvetet om att man talar ett språk hemma och ett annat på daghemmet.

Kanske talar ditt barn ett språk med den ena föräldern och ett annat språk med den andra föräldern.

Du fortsätter att tala med ditt barn på det språk du är mest bekväm med men du kan stödja ditt barn i utveckling av båda språken genom att prata om vad vanliga ord heter på de båda språken.

Så här arbetar vi kring språkutvecklingen på daghemmet:

Här på daghemmet har vi en positiv inställning till barnens alla språk och vi har regelbundet pratstunder/samtal med barnen (enskilda barn och i smågrupper) i vardagliga situationer t.ex. på- och avklädning, matsituationer mm.

Genom att vi arbetar i smågrupper blir det lättare för oss att samtala med barnen och stödja dem språkligt.

Vi dokumenterar barnens språkutveckling för att kunna se deras framsteg och för att kunna stödja vid behov.

För att på bästa sätt stödja barnets språkutveckling är samarbetet med dig, som förälder, viktigt.

I det dagliga arbetet använder vi oss av bildkort på många olika sätt. Det kan vara som stöd för att barnen ska förstå vad som ska hända och vad som ska göras i vardagliga situationer, för att förklara ord och begrepp men det kan också vara i samband med lekar och sånger.

Under leken är en vuxen närvarande och hjälper till vid kommunikationssvårigheter, missförstånd, för att utveckla leken m m.

Vi uppmuntrar också barnen hjälpa varandra språkligt.

Vårt språkstimulerande arbetssätt består bland annat av:

barnet genom att försöka skapa

- att läsa sagor och bearbeta dem genom att samtala om texter och bilder
- sånger, ramsor
- bordsteater
- spel (t.ex. memory, bordsspel, kortspel)
- användning av olika digitala läromedel
- sagotering
- användning av bildkort

Föräldrarollen

Barns ordglädje ska man ta vara på. Det kan man göra genom att lyssna på barnet och ta dess tankar och upplevelser på allvar, svara på barnets frågor och föra samtalsämnet vidare genom frågor eller förslag.

Uppmuntra barnet att leka med rim och ramsor, vilket språk som används spelar inte någon roll. Det är de dagliga samtalsstunderna, sagostunderna och det dagliga lekandet med språket som ger ditt barn ett rikt språk.

Barn behöver höra ett nyanserat språk. Tala inte med minsta möjliga ordförråd med ditt barn. Försök istället använda olika ord med samma betydelse men förklara orden.

Om du är finskspråkig så titta gärna på BUU-klubben och behöver en barnvakt försök hitta en svenskspråkig.

Känner du svensktalande barn som ditt barn kan lek med hemma?

Jämför vanliga ord på finska och svenska: vad heter maito, äiti, isä, katso, kiitos på svenska?

Kan du inte svenska?

Du kan ändå göra en viktig insats genom att visa din uppskattning för de svenska ord ditt barn kan.

Visa att du tycker ditt barn är expert på svenska och fråga det regelbundet om vad olika föremål eller händelser heter på svenska.

De sagostunder som DU kan ge ditt barn kan aldrig ersättas av paddan eller teven. Gör det till en vana att dagligen ha mysiga, roliga gemensamma stunder med böcker.

Sjung för med och för ditt barn, både på finska och svenska. Här kan paddan eller datorn vara ett stöd för att komma ihåg texter eller för att lära sig texter på svenska.

Om du har glömt språklekar som du gjorde som barn så kan du säkert, via digitala medier, hitta dem.

Hemma kan ni även lyssna på svenskspråkig barnmusik, t ex Aren Alligator, Sås och Kopp.

Om ni ser på film på plattan så kan du stödja ditt barns utveckling av svenska språket genom att välja svenska.

Några tips

BÖCKER:

Andersson: Lilla kotten får besök

Byrne: Hallå boken åt upp min hund

Jansson: Böckerna om Mumin

Klinting: Böckerna om Castor

Nilsson: Hugo gapa stort

Norlin & Burman: Böckerna om Halvan

Sandberg: Böckerna om Laban och Labolina

Sandberg: Böckerna om Lilla Anna och Långa farbror

Wirsén: Böckerna om Vem?

Wolde: Böckerna om Emma

SÅNGER:

Samlingsvisan

Alla händer säger klapp, klapp
Alla fötter säger stamp, stamp, stamp
Allas huvud säger nick, nick, nick
Klockan säger ticki, ticki
Nu sak vi ha... (samling sjunga, mm)

God morgon

God morgon säger alla
God morgon säger jag
En ny dag har börjat
och vi ska ha det bra
och vi ska ha det bra.

Vädersången

Jag öppnar fönstret och tittar ut
Hej, vädret, här är jag!
Jag öppnar fönstret och tittar ut.
Hej, vädret, här är jag!
Hej vädret, här är jag,
solen skiner idag! /dagens väder)
Hej, vädret, här är jag, solen skiner idag.

Veckovisa

Måndag, tisdag
onsdag, torsdag
fredag, lördag, söndag.
Detta är en vecka,
veckan har sju dagar.
Måndag, tisdag
onsdag, torsdag,
fredag, lördag, söndag

Månadsvisa

Januari börjar året,
februari kommer näst.
Mars, april har knopp i håret
maj och juni blommar mest,
juli, augusti och september,
härlig sommar är det då.
Men oktober och november
och december är så grå.

Tvätta händerna

(mel. blinka lilla stjärna)

Tvätta, tvätta liten hand
bort med smuts och bort med sand
Mellan, i och ovanpå
Tvätta tummen båda två.
Tvätta, tvätta liten hand
bort med smuts och bort med sand

Städsången

Städa, städa!
Alla saker har sin plats.
Städa, städa!
Alla saker har sin plats!

Kaninvisan

Jag är en vanlig kanin,
vanlig fast, ovanligt fin.
Öronen mina, är långa och fina,
och viftar som öronen ska; vift, vift
Jag är en vanlig kanin,
vanlig fast ovanligt fin.
Tänderna mina, är långa och fina,
och gnager som tänderna ska;
gnag, gnag!

RIM OCH RAMSOR:

Matramsansan

Tvätta handen, tvätta munnen
Kamma lite grann
Sätta sig vid bordet
Vänta sen på ordet:
Var så goda, var så goda
Var så god och ät!

Plocka bär

Plocka plocka blåa bär
Blåa bär, blåa bär
Plocka, plocka blåa bär
Blåa bär, blåa bär
Blåbär växer här!
(röda bär=lingon)

Jag är en liten undulat

Jag är en liten undulat
som får så dålig mat
för dom jag bor hos
ja, dom jag bor hos
dom är så snåla!
Dom ger mig sill varenda dag
och det vill jag inte ha
jag vill ju hellre, jag vill ju hellre
ha Coca-Cola och glass!

Ont i magen...

Har du ont i magen
Gå till Per i Hagen
Sätt dig på en sten
Gnag sen på ett ben
Så blir du bra i magen.

Ett, två, tre

Ett, två, tre, fyra
Alla byxor äro dyra.
Den som inga byxor har,
den får gå med rumpan bar!

Kalle Anka

Kalle Anka satt på en planka
Plankan vicka,
Kalle fick hicka 😊

Ett, två tre...

Ett, två tre
på det fjärde ska det ske
på det femte gäller det
på det sjätte smäller det.

Till 4-åringens föräldrar

En allmän riktlinje är att språket är grundlagt vid 4-årsålder.

Det innebär att barnet då kan göra sig förstått för utomstående eftersom uttalet är mer stabilt och ordförråd är relativt stort, barnet har en grammatik som mycket liknar vuxnas och de har relativt korrekta ordböjningar (det är helt ok att i denna ålder säga sovde, komde, gådde).

De språkljud som fortfarande kan vara svåra är /r/, /s/ och tje-ljud samt konsonantkombinationer som fr, gr, sl, sn, spr.

I 4-årsåldern är det vanligt att barn pratar mycket.

För många är det en skojig och spännande tid då barnet vill smaka och leka med orden.

Kanske ditt barn prövar och förvränger ord, tycker om att rimma och kanske kan hen ramsor utantill. Uppmuntra ditt barn till olika språklekar.

Genom att vänta och vrida på ord så allt blir bakvänt blir barnen medvetna om hur det ska låta. Istället för Musse Pigg kan man säga Pusse Migg, Pippi Långstrump blir Lippi Pångstrump.

Den här typen av språklekar riktar uppmärksamheten på hur ord låter. Kanske kan ditt barn lära dig en fingerlek som hen har lärt sig på dagis?

Lika viktigt som att ditt barn får allsidig kost är det att barnet får ta del av högläsning.

En stor del av vårt samhälle bygger på att vi kan läsa och förstå skrivna texter. Det bästa sättet att ge barn förutsättning att klara läsningen är att ge dem ett språk. Barn får sitt språk bland annat genom att föräldrarna talar till med dem, lyssnar på dem och läser för dem.

Med utgångspunkt i böckernas innehåll kan du och ditt barn prata om det, fundera och fantisera utifrån vad ni har läst. Det är i dessa samtal som barnets språk utvecklas och växer.

Läs därför böcker, tidningar, tidskrifter som intresserar både dig och barnet. När barnet lyssnar på din högläsning tränas dessutom koncentrationsförmågan. Du har säkert märkt att ditt barn nu orkar lyssna på böcker med mer text.

Ska ditt barn bli två- eller flerspråkigt precis som majoriteten av jordens befolkning?

Kanske kan ditt barn nu anpassa sitt språk till samtalspartnern och sammanhanget.

Du talar det språk som du är mest bekväm med men du kan stödja ditt barn i utveckling av båda språken på flera sätt.

Hur bra svenska ditt barn kan beror på när ditt barn mötte det svenska språket, t ex när barnet började på dagis.

Att lära sig ett andra språk eller att lära sig två språk parallellt tar tid, precis som all språkutveckling.

Det finns egentligen bara ett sätt att lära sig språk och det är att få höra och tala det.

Ju mer man får tala språket och höra språket desto fortare lära man sig det.

Ditt barn ska bli tvåspråkigt och måste dela sin tid mellan både finska och svenska och föräldrarna kan stödja barnets språkutveckling och stödja båda språken genom att tala det språk som de behärskar bäst men har en tydlig positiv attityd till det andra språket och söka aktiviteter som stödjer det andra språket.

Så här arbetar vi kring språkutvecklingen på daghemmet:

Här på daghemmet har vi en positiv inställning till barnens alla språk och vi har regelbundet pratstunder/samtal med barnen (enskilda barn och i smågrupper) i vardagliga situationer t.ex. på- och avklädning, matsituationer m m. Genom att vi arbetar i smågrupper blir det lättare för oss att samtala med barnen och att stödja dem språkligt.

Vi dokumenterar barnens språkutveckling för att kunna se deras framsteg och för att kunna stödja vid behov.

För att på bästa sätt stödja barnets språkutveckling är samarbetet med dig, som förälder, viktigt.

I det dagliga arbetet använder vi oss av bildkort på många olika sätt. Det kan vara som stöd för att barnen ska förstå vad som ska hända och vad som ska göras i vardagliga situationer, för att förklara ord och begrepp men det kan också vara i samband med lekar och sånger.

Under leken är en vuxen närvarande och hjälper till vid kommunikationssvårigheter, missförstånd, för att utveckla leken m m. Vi uppmuntrar också barnen hjälpa varandra språkligt.

Vårt språkstimulerande arbetssätt består bland annat av:

- att läsa sagor och bearbeta dem genom att samtala om texter och bilder
- sånger, ramsor
- bordsteater
- spel (t ex memory, bordsspel, kortspel)
- användning av olika digitala läromedel

- sagotering
- användning av bildkort

Föräldrarollen

Under den dagliga bokläsningen kan ni vid något eller några tillfällen stanna upp och kommentera vad ett visst eller en viss figur heter på svenska respektive finska.

Du kan också uppmuntra ditt barn att lyssna på ljudböcker på svenska. Se till att du själv förstår innehållet (förmodligen finns boken även på finska) så att ni kan prata om bokens innehåll.

Betrakta ditt barn som expert på svenska språket, låt barnet känna att du tycker att barnet är mycket duktigt.

Fråga vad vanliga vardagsföremål heter på svenska. Visa din uppskattning för ditt barns kunskaper i svenska.

Prata om roliga ord, konstiga ord, märkvärdiga ord, högtidliga ord.

Ni kan sjunga tillsammans på svenska.

Spela brädspel på svenska t.ex. i minnesspel (muistipeli) och benämna bilderna på svenska, spela Mumin Alias mm.

Titta på BUU-klubben

Behöver du en barnvakt, försök hitta en svenskspråkig.

Känner du svensktalande barn som ditt barn kan leka med?

Jämför vanliga ord på finska och svenska.

Några tips

BÖCKER:

Andersson: Kotten, Grisen och den lilla vännen

Bergström: Böckerna om Alfons Åberg

Johansson: Böckerna om Mulle Meck

Klinting: Castor Snickrar

Klinting: Frippe lagar allt

Kruusval: Böckerna om Ellen

Landström: Böckerna om Nisse

Nordqvist: Böckerna om Pettson och Findus

Norlin & Burman: Halvan - Här kommer ambulansen

Rey: Böckerna om Nicke Nyfiken

SÅNGER:

Tänk om jag hade en liten, liten apa

Tänk om jag hade en liten, liten apa
Ompa, ompa, fallerallerej.
Tänk vad folket skulle stå och gapa
Ompa, ompa, fallerallerej.
Inte på mig, men på min lilla apa
Ompa, ompa, fallerallerej
Nej, inte på mig, men på min lilla apa
Ompa, ompa, fallerallerej.

Huvud, axlar, knä och tå

Huvud, axlar, knä och tå, knä och tå.
Huvud, axlar, knä och tå, knä och tå.
Ögon, öron, kinden klappen får.
Huvud, axlar, knä och tå; knä och tå.

Klappa händerna

Klappa händerna
när du är riktigt glad.
Klappa händerna
när du är riktigt glad.
Du kan också glädja andra,
som på denna jorden vandra.
Som på denna jorden vandra.
Klappa händerna
när du är riktigt glad.

Knäpp med fingrarna
när du är riktigt glad.
Knäpp med fingrarna
när du är riktigt glad.
Du kan också glädja andra

som på denna jorden vandra.
Knäpp med fingrarna
när du är riktigt glad.

Stampa fötterna
när du är riktigt glad
Stampa fötterna
när du är riktigt glad.
Du kan också glädja andra
som på denna jorden vandra.
Stampa fötterna
när du är riktigt glad.

RIM OCH RAMSOR:

Matramsor

Hästen bor i stallet,
grisen bor i stian,
i havet bor en räka,
varsågod att kaka!

Maten i köket,
maten i köket,
vad har du för dig?
Kokar du?
Är du snart färdig?
Jag är så hungrig!
Maten i köket kom fram tjo hej!
(Melodi: gubben i lådan)

Nu är det lunchdags!
Alla sitter på sin plats.
För att orka hela dagen
måste man få mat i magen!

Tack för maten,
vi la på faten,
men det räcker inte till
Piraten!

Tack för maten
sa piraten
jag vill inte diska faten!

Äppel peppel...

Äppel peppel pirum parum
Kråkan satt på tallekvist,
hon sa ett, hon sa tu,
Ute ska du vara nu!

Till 5-åringens föräldrar

5-åringes språk liknar allt mer den vuxens vad gäller uttal, förmåga att bilda meningar och ordböjningar.

Men fortfarande har många barn svårt att böja ord som t ex gå–gick–gått, skära – skar – skurit eller dålig–sämre–sämst. En del barn har också svårt att uttala /r/ och /s/.

Barnet har nu lättare att samtala, dvs. turas om att prata och kan lyssna på andras synpunkter och besvara på ett följdriktigt sätt.

Nu kan de flesta barn strukturera berättelser tydlig så att lyssnaren förstår vad som har hänt, när det hände och varför.

Barnet hittar orden utan att behöva söka efter dem, men kan blanda finska och svenska.

Många barn är mycket frågvisa och söker kunskap via orden. De kan nu skriva sitt namn och roas av rim, ramsor och andra ordlekar.

Ska ditt barn bli två- eller flerspråkigt precis som majoriteten av jordens befolkning?

Barnets kunskaper i svenska beror på när det fick kontakt med svenska språket, dvs hur mycket och hur länge det har hört och fått tala svenska.

Har barnet hört svenska dagligen sedan 1-års ålder kan det anpassa sitt språk till samtalspartnern och talar det förmodligen svenska utan hinder med svensktalande barn och vuxna.

Du talar det språk som du är mest bekväm med men stödjer ditt barn i utveckling av båda språken genom en positiv attityd till båda språken och genom att skapa tillfällen då barnet hör och förväntas tala svenska.

Ju mer man får tala och höra språket desto fortare lära man sig det.

När ditt barn leker med andra barn som kan både finska och svenska så kan man förvänta sig att barnet talar svenska men ibland lägger in finska ord som det kanske saknar ord för på svenska.

Det ska ses som positivt att barnet utnyttjar alla sina språkliga förmågor och dessutom vet att det går att lägga in finska ord eftersom kamraterna kan finska.

Så här arbetar vi kring språkutvecklingen på daghemmet:

Här på daghemmet har vi en positiv inställning till barnens alla språk och vi har regelbundet pratstunder/samtal med barnen (enskilda barn och i smågrupper) i vardagliga situationer t.ex. på- och avklädning, matsituationer mm.

Genom att vi arbetar i smågrupper blir det lättare för oss att samtala med barnen och att stödja dem språkligt.

Vi dokumenterar barnens språkutveckling för att kunna se deras framsteg och för att kunna stödja vid behov.

För att på bästa sätt stödja barnets språkutveckling är samarbetet med dig, som förälder, viktigt.

I det dagliga arbetet använder vi oss av bildkort på många olika sätt. Det kan vara som stöd för att barnen ska förstå vad som ska hända och vad som ska göras i vardagliga situationer, för att förklara ord och begrepp men det kan också vara i samband med lekar och sånger.

Under leken är en vuxen närvarande och hjälper till vid kommunikationssvårigheter, missförstånd, för att utveckla leken mm. Vi uppmuntrar också barnen hjälpa varandra språkligt.

Vårt språkstimulerande arbetssätt består bland annat av:

- att läsa sagor och bearbeta dem genom att samtala om texter och bilder
- sånger, ramsor
- bordsteater
- spel (t.ex. memory, bordsspel, kortspel)
- användning av olika digitala läromedel
- sagotering
- användning av bildkort

Föräldrarollen

Pröva också att läsa små berättelser utan bilder så barnet får göra sina egna bilder. Läs svenska böcker eller be ditt barn berätta på svenska vad boken handlar om.

Lyssna på och sjung på svenska.

Välj svenskt tal på barnfilmer.

Uppmuntra barnet att lyssna på ljudböcker och sagor på svenska. Ni hittar sådana t ex på kan man hitta Sveriges Radio (godnattsagor för 3–8-åringar, barnradion), You Tube, sagopalatset.

Använd Spel Ett (appstore/google play/pc/mac) .

Använd Pappas appar.

Jämför vanliga ord på finska och svenska.
Låt ditt barn känna sig som svenskexpert.
Några tips

BÖCKER:

Daynes: Frågor och svar om rymden
Fentiman: Mahtava opas: Star Wars
Flygare: Vad är klockan Pelle Svanslös?
Kruusvaal: Fia och djuren på dagis
Kruusvaal: Barnens sånger och sagor
Nickelodeon: Valpar på vift
Norlin Burman: Halvan – Här kommer polisbilen
Rabèn & Sjögren: Första uppslagsboken
Rey: Pricken
Scarry: Bilar och traktorer och annat som rullar
Stalfeldt: Bajsboken

SÅNGER:

Alfabetssången

A B C D E.....Ö
Nu kan du sjunga ABC
Nästa gång får du sjunga med.

Månaderna

Januari börjar året,
februari är näst.
Mars, april har knopp i håret,
maj och juni blommar mest
juli, augusti och september,
härlig sommar är det då.
Men oktober och november
och december är så grå.

Gubben i lådan

Gubben i lådan, gubben i lådan.
Vad har du för dig, sover du?
Kokar du kaffe?
Borstar du skorna?
Gubben i lådan, kom fram!

Gumman i lådan, gumman
i lådan.
Vad har du för dig, sover du?
Bakar du bullar?
Klappar du katten?
Gumman i lådan, komfram!

Årstiderna

Om våren, om våren, då är det allra bäst,
då har vi så roligt och leka allra mest.
Då plocka vi gullvivor och sippor, vita, blå,
och så vi svänga om och runt i ringen gå.
Om sommarn, om sommarn, då är det allra bäst,
då har vi så roligt och leka allra mest.
Då ro vi ute på viken, där vågorna de slå,
och så vi svänga om och runt i ringen gå.
Om hösten, om hösten, då är det allra bäst,
då har vi så roligt och leka allra mest.
Då får vi plocka äpplen och plommon gula, blå,
och sen kan vi svänga om och runt i ringen gå.
Om vintern, om vintern, då är det allra bäst,
då har vi så roligt och leka allra mest.
Båd” skridskor och skida vi får då pröva på,
och sen kan vi svänga om och runt i ringen gå.

RIM OCH RAMSOR:

Hoppe hoppe hare

Hoppe hoppe hare satt och mumsa bär
Klappar sig på magen ”det var gått det här”
Fram smyger räven, tänker haren ta
men hoppe hoppe hare skuttar så bra!

Björnen sover

Björnen sover, björnen sover
i sitt lugna bo.
Han är inte farlig, bara man är varlig,
men man kan dock, men man kan dock
honom aldrig tro!!

Matramsa

Klockan ringer vi får mat,
Ding dong ding dong
Vi har ...på våra fat.
Ding dong ding dong
Hinner knappt med nåt prat
Ding ding dong

Till föräldrar med barn på Lillis

I denna ålder lär sig många barn många nya ord och de brukar gilla att experimentera med orden.

Det kan vara annorlunda ord, dialektala ord, vackra ord, fula ord, svordomar. Sättet som barnet talar kan vara ett sätt att visa sin självständighet. Rim, ramsor och roliga historier brukar de också tycka om.

Nu kan barnet höra språkljud i orden, dvs. De här att mamma börjar på /m/ och slutar på /a/. Nu blir många barn medvetna om hur omgivningen pratar och hur kamraterna pratar och de brukar vilja vara som kamraterna.

Nu kan barnet i ökad utsträckning anpassa sitt språk till situationen och till samtalspartnern.

För att lära sig läsa måste man vilja lära sig det. Viljan att lära sig kommer tidigt hos vissa barn och långt senare hos andra barn.

Ett sätt att öka nyfikenheten på skriftspråket är upplevelsen av spännande, rolig, avkopplande läsning och den gemenskap som litteratur och tidskrifter kan ge. Tänk på att i 5–6 årsåldern klarar barn av lite längre berättelser utan så många bilder därför är följetonger ofta populära.

Ska ditt barn bli två- eller flerspråkigt precis som majoriteten av jordens befolkning?

Kamraterna är viktiga för barnet och därför kommer barnet förmodligen att prata det språk som kamraterna pratar.

Lekspråket avgörs av det språk som barnen behärskar bäst och det ser olika ut. Lärarna som ditt barn möter strävar efter att få barnen att leka på svenska, men om flera barn inte har så god svenska kommer de att leka på finska.

Det blir en balansgång för lärarna att hantera olika situationer så att det känns bra för alla. Det är viktigt att barnen känner att de får en fördel av att lära sig flera språk tidigt och att det är häftigt att kunna svenska.

Så här arbetar vi kring språkutvecklingen i Lillis:

Vi som jobbar i Lillis har positiv inställning till barnet med de språkliga färdigheter hen har. Vi har diskussioner med barn (barnens möte, igenomgång av regler, överenskommelser osv.) på svenska, både enskilt och i grupper. Ofta sitter vi och diskuterar om sagor, spelar spel, pratar om vardagliga saker, rimord, pysslar och lyssnar på barnens bekymmer eller roliga händelser.

Vi bearbetar sagoläsningen med att ställa till frågor, förklara svåra ord, visa bilder och diskutera om vad som kan hända osv. Vi jobbar med positiv inställning.

Föräldrarollen

Visa ditt barn att du tycker att svenska språket är kul och häftigt att kunna.

Om möjligt, ordna så att ditt barn får leka med svensktalande barn i hemmiljön eller på fritidsaktiviteter.

Om du känner och umgås med vuxna som talar svenska så ta hjälp av dem att prata svenska med barnet.

BSS Dagis